

BRITANSKA POLITIKA PREMA POKRETU OTPORA U JUGOSLAVIJI I GRČKOJ ZA VREME RATA

(British Policy towards Wartime Resistance in Yugoslavia and Greece). Ed. by: Phillis, Auti i Richard Clogg. — London, Macmillan Press Ltd., 1975; XII + 308 s.; 8°

U ovoj knjizi su objavljeni materijali sa simpozijuma koji je održan jula 1973. u okviru Istorijskog odeljenja Škole za slovenske i istočnoevropske studije pri Londonskom univerzitetu (History Department of the School of Slavonic and East European Studies of the University of London), na kome se razmatrala britanska politika prema pokretima otpora u Jugoslaviji i Grčkoj u drugom svetskom ratu u svetlu novoobjavljenih dokumenata (prvi put su postali pristupačni za javnost januara 1972), a i sećanja aktivnih učesnika u kreiranju i sprovođenju te politike u navedenim zemljama.

Čitajući ovu knjigu dobija se jasniji uvid u vrlo složeni, a često i kontradiktorni proces u vođenju britanske politike na Balkanu, posebno u Jugoslaviji i Grčkoj, jer najnoviji dokumenti, koji su doskoro imali status najveće tajnosti, otkrivaju pozadinu i tendencije postupaka, poteza i odluka britanskog Ratnog kabineta sa Čerčilom na čelu, Ministarstva spoljnih poslova (Foreign Office) sa Idnom na čelu, Obaveštajne službe (Intelligence

Service), komande S.O.E. (Special Operations Executive), P.W.E. (Political Warfare Executive, organ za vođenje propagande protiv neprijatelja u okupiranim područjima), Načelnika generalštabova, Glavne komande za Srednji istok, šefova vojnih misija i dr.

Poseban doprinos knjige je u tome što nam ona otkriva do sada nepoznatu oštrinu rivaliteta i sukoba koji su postojali između navedenih institucija u vezi sa mnogim pitanjima formulisanja i sprovođenja britanske politike prema pokretima otpora u Jugoslaviji i Grčkoj, što je imalo teških posledica za ove zemlje. S druge strane, ona pomaže da se razjasni vrlo složeni proces trasiranja britanske politike i usaglašavanja rada onih lica koja su tu politiku sprovodila u teškim uslovima koji su tamo vladali, i omogućava konfrontiranje sećanja učesnika tih zbivanja sa činjenicama iz objavljenih dokumenata radi objašnjenja nekih događaja koji su nam još uvek bili i ostali misteriozni. Međutim, ne treba očekivati da nam ova knjiga pruži celovitu sliku zbivanja u vođenju britanske politike prema pokretima otpora, jer još uvek nedostaju ključni dokumenti Forin ofisa i komande S.O.E., čije objavljivanje je zabranjeno i koji uživaju

status »vrlo tajno«. U knjizi se ne prikazuju događaji koji su se zbi-
vali u Jugoslaviji i Grčkoj pod na-
cističko-fašističkom okupacijom i
kvislinškim režimima, mada su
mnogi od tih događaja pominjani.

Knjiga je podeljena u dva dela:
prvi sadrži referate, a drugi disku-
sije o njima.

Prvi referat sa naslovom *S.O.E.
na Balkanu*, čiji je autor jedan od
funkcionera Komande za specijal-
ne operacije, prikazuje formiranje,
organizaciju, sastav i delatnost ove
vojne organizacije pod čiju nad-
ležnost su spadale britanske vojne
misije i agenture koje su delovale
u Jugoslaviji i Grčkoj za vreme ra-
ta. Ovde se objašnjava zašto je pr-
vobitno bio pomagan samo pokret
Draže Mihailovića i zašto i kako je
došlo do preokreta sredinom 1943.
kada je političko i vojno rukovod-
stvo V. Britanije promenilo politi-
ku prema »partizanima« koji su se
borili pod Titom i počelo da poma-
že njihov pokret; značaj slanja Di-
kina i Maklina (Fitzroy MacLean)
u Jugoslaviju na osnovu čijih izve-
štaja je potpuno raskrinkan D. Mi-
hailović; angažovanje S.O.E. u pru-
žanju vojne pomoći Titovim parti-
zanima kao jedinim snagama koje
se uspešno bore protiv okupatora,
i definitivno napuštanje D. Mihai-
lovića zbog njegove neaktivnosti i
saradnje sa okupatorom. Tu naila-
zimo na podatke o delovanju age-
nata S.O.E. u Jugoslaviji 1940/41.
u organizovanju sabotaža protiv
nemačkih objekata, o njihovoj po-
vezanosti sa pučistima od 27. mar-
ta i sa nekim pripadnicima Zem-
ljoradničke stranke.

U referatu *Neki faktori koji su
uticali na britanske odluke u vezi
sa Jugoslavijom 1941—1944.* autor
na osnovu novoobjavljenih doku-
menata prikazuje ulogu četiriju
glavnih faktora koji su uticali na

formulisanje i vođenje britanske
politike prema Jugoslaviji u dru-
gom svetskom ratu: Forin ofis,
S.O.E., vojni sektor (načelnici šta-
bova, Komanda Srednjeg istoka i
Vrhovna komanda Mediterana) i
Čerčil, a pored njih još i brigadira
Maklina, puk. Dikina, Randolfa
Čerčila, britanskog radia »BBC« i
P.W.E. Posebno je posvećena paž-
nja razlikama u stavovima između
navedenih faktora, a naročito Fo-
rin ofisa (Idna) i Čerčila, prema
kralju Petru i D. Mihailoviću, s je-
dne strane, i Titu i njegovoj Na-
rodnooslobodilačkoj vojsci, s druge
strane. Dok je Forin ofis podrža-
vao kralja, emigrantsku vladu i D.
Mihailovića zbog »dugoročnih po-
litičkih ciljeva«, dotle su se Čer-
čil i vojnici zalagali za pružanje
pomoći onom koji se stvarno borio
i vezivao neprijateljske snage, i ti-
me efikasno doprinosio vojnoj stra-
tegiji u tom periodu rata (1943).

U trećem referatu *Britanska po-
litika prema Draži Mihailoviću*, či-
ji je autor puk. Beili (Bill Bailey),
šef britanske vojne misije pri šta-
bu D. Mihailovića (1942—1943), pri-
kazuje se situacija oko D. Mihailo-
vića 1941, prve radio-veze sa njim,
prvi podaci o gerili u Jugoslaviji
(Miloš Sekulić), upućivanje kape-
tana Hadsona i dvojice jugosloven-
skih oficira u jesen u Jugoslaviju,
njegovi kontakti sa partizanima i
četnicima, britanska nastojanja za
saradnju Tita i D. Mihailovića, sa-
radnja četnika sa Nedićem i s tim
u vezi stav D. Mihailovića, beskom-
promisna borba partizana protiv
okupatora. Autor opisuje svoj rad
u štabu D. Mihailovića, njegova na-
stojanja da aktivira četnike u borbi
protiv okupatora, izvrđavanje D.
Mihailovića da se angažuje u borbi
protiv osovinskih snaga, organiza-
ciju četničkih snaga D. Mihailovića
i njihovog komandovanja, razliku

gerilske taktike četnika i partizana, pokušaje da se formira »demarkaciona linija« između partizana i četnika, ultimativne zahteve Komande Srednjeg istoka da se aktiviraju snage D. Mihailovića i kako je došlo do preorijentacije britanske politike prema partizanima i odluke da se njima, kao efikasnijim borcima protiv okupatora, pruži vojna pomoć a D. Mihailoviću uskrati.

U četvrtom referatu *Mit o savezničkom iskrcavanju na Balkan* od Dikina (F. W. D. Deakin, prvi britanski oficir upućen u Titov štab) daje se kritički osvrt na prilično rašireno mišljenje, naročito u SAD, da se Čerčil zalagao da se posle uspešno izvršene operacije »Torch« (iskrcavanje u sev. Afriku) umesto operacije »Overlord« (iskrcavanje u Normandiju), za koju se naročito zalagao Ruzvelt i američko vojno rukovodstvo, ostvari drugi front iskrcavanjem na Balkan (»napad na meki trbuh Evrope«). Dikin dokazuje na osnovu najnovijih dokumenata da Čerčil i britansko vojno rukovodstvo nikad nisu smatrali iskrcavanje na Balkan kao alternativu »Overlordu«, već kao značajnije sporedno ratište na kome bi delovale ograničene snage potpomognute snagama otpora, pri čemu se prvenstveno misli na NOP na čelu sa Titom, koji bi se potpuno uključili u savezničku strategiju, čime se objašnjava i znatna vojna pomoć partizanima koja je počela posle izveštaja Maklina (novembra 1943) o velikom doprinosu

partizana savezničkoj strategiji. Ovim bi se ujedno vezivale znatne neprijateljske snage za odbranu Balkana, što bi bio objektivno veliki doprinos za operaciju »Overlord«. Za potvrdu svoje teze Dikin navodi nekoliko izjava Čerčila i mišljenje Načelnika generalštaba od 11. XI 1943. On, takođe, zaključuje da je iskrcavanje na Balkan kao alternativa »Overlordu«, u stvari, samo mit koji je stvoren i raširen u američkim krugovima koji su podvrgli oštroj kritici Ruzveltovo zalaganje za »Overlord« i njegovo suprotstavljanje iskrcavanju na Balkan, što smatraju njegovom velikom greškom, jer je »to omogućilo Rusima prodor na Balkan, u Mađarsku i Austriju, dakle u srednju Evropu«. Međutim, Dikin naglašava da je i Hitler verovao u eventualno savezničko iskrcavanje na Balkan, što je potkrepljivano i sećanjima na dardanelsku operaciju, čiji je glavni protagonista bio Čerčil, i solunski front u prvom svetskom ratu, zatim nekim zaplenjenim dokumentima francuskog Generalštaba o anglo-francuskim planovima za stvaranje istočnog fronta iz 1940, i uspešno obmanjivanje britanske obaveštajne službe u 1943. (operacija »Mincemate«).

Tri poslednja referata posvećena su britanskoj politici prema Grčkoj i delatnosti vojnih misija i agenata u složenim uslovima delovanja progresivnih snaga E.A.M. i njegove vojske E.L.A.S., s jedne strane, i konzervativnih i rojalističkih sna-

ga E.D.E.S. sa pukovnikom Zervasom, koji je slično kao D. Mihailović sarađivao sa okupatorom, s druge strane.

Drugi deo knjige sadrži diskusiju o referatima. Posebno je interesantna izjava brigadira Ficroja Maklina, u kojoj on prvi put obelodanjuje neke momente o tome kako je došlo do njegovog određivanja za šefa vojne misije u Titovom štabu, otpor funkcionera S.O.E. njegovom postavljenju (sa podacima o beskrupuloznim sredstvima

koja su pri tome primenjivana) sabotiranje njegovih izveštaja itd.

Knjiga se završava člankom britanskog publiciste Seton-Watsona (G.H.N. Setton-Watson), koji daje objašnjenja za mnoga sporna pitanja britanske politike prema zbivanjima na Balkanu u drugom svetском ratu.

Na kraju knjige data je bibliografija i imensko-predmetni registar.

D. Bratić

HITLEROVA STRATEGIJA U 1940—1941.

Creveld, Martin L. van: HITLEROVA STRATEGIJA U 1940 — 1941. GODINI. BALKANSKI KLJUČ REŠENJA ZAGONETKE (Hitler's Strategy 1940 — 1941. The Balkan Clue). — London, Cambridge University Press, 1973; XI + 248 s.; 8°

U ovoj knjizi (u izdanju Centra za međunarodne studije u Londonu) razmatra se i analizira Hitlerova strategija na Balkanu u periodu 1940—1941. godine, kada je Hitler pod pritiskom političkih i strategijskih razloga planirao vojne operacije na Balkanu, doneo sudbomosnu odluku za napad na SSSR i uspešno izveo svoj poslednji »Blitzkrieg«, koji predstavlja kulminaciju njegove vojničke karijere.

Kritičkom analizom te strategije autor, pored ostalog, nastoji da da svoj odgovor na ova, po njemu sporna pitanja: da li je Musolini napao Grčku protiv Hitlerove volje; da li su Hitlerovi planovi u vezi sa napadom na Grčku bili defanzivni; kakav je bio odnos Hitlera prema Jugoslaviji; da li je rat na Balkanu uticao na nacistički napad na SSSR, posebno da li je on prouzrokovao odlaganje početka tog napada.

Podvrgavajući kritičnoj analizi dosadašnja »tradicionalna gledanja« istoričara u vezi sa tim pitanjima, autor iznosi svoja gledišta da je Hitler bio vrlo zainteresovan za Mediteran s obzirom na moguć-

nosti koje mu je on pružao za vođenje »perifernog rata« protiv Velike Britanije; da je Hitler odobrio ili u najmanju ruku tolerisao Mussolinijev napad na Grčku; da su Rumunija i Bugarska u manjoj mери, a Jugoslavija u većoj, pravile velike smetnje planiranom nemačkom napadu na Grčku; da je Hitlerovo vojno planiranje za rat protiv Grčke bilo prilično nejasno u pogledu glavnih ciljeva do poslednjeg trenutka, i da puč 27. marta i napad na Jugoslaviju nisu bili glavni uzroci odlaganja planiranog nemačkog napada na SSSR.

Knjiga se ne bavi detaljima vojnih operacija u Jugoslaviji i Grčkoj, već su one samo razmatrane u okviru opšteg pregleda. Međutim, razvoj snaga za vojne operacije i njihova kasnija pregrupisanja u vezi sa promenama vojno-političke situacije prikazani su detaljnije zbog značaja koje su one imale za Hitlerove pripreme rata i vreme napada na SSSR.

Knjiga je podeljena na dva dela: prvi obrađuje period od aprila do novembra 1940, a drugi od decembra 1940. do juna 1941. godine. U prvom delu centralno mesto zauzima vojno rešenje problema V. Britanije, dok u drugom priprema i napad na SSSR, što ne znači da se Hitler nije bavio SSSR-om pre no-

vembra 1940, a V. Britanijom posle toga. Unutar ovako postavljene okvira ostalo je dosta mesta i za razmatranje ostalih faktora koji su uticali na nemačku strategiju u području Mediterana i Balkana u tom periodu.

Prema mišljenju autora, najuočljiviji aspekt Hitlerove politike prema Grčkoj i Jugoslaviji u periodu 1940—41. godine je razlika u njegovom stavu prema ovim zemljama. Za Nemačku Grčka je bila mnogo udaljenija i manje važna politički, ekonomski i strategijski nego Jugoslavija. Da bi učvrstio svoj savez sa Italijom, Hitler se nije kolebao da se odrekne svakog aktivnog interesa u Grčkoj, dok se prema Jugoslaviji ponašao vrlo zainteresovano. Različiti stavovi prema ovim dvema zemljama bili su i formalno postavljeni u geopolitički sistem na taj način što je Grčka dodeljena području »Mediterana«, koje je spadalo u interesnu sferu Italije, dok je Jugoslavija pripala »Balkanu«, slabo definisanom i kontroverznom području na koje je reflektirala Nemačka. Podela na »mediteranski« i »balkanski« region objašnjava, prema mišljenju autora, zašto se Hitler često suprotstavljao nekim namerama Musolinija prema Jugoslaviji, dok je za njegove planove prema Grčkoj gledao sa ravnodušnošću, naročito onda kada je Hitler odlučio da se posle napuštanja plana o iskrcavanju u V. Britaniju rat prenese na »periferiju« i na Brenerskom sastanku 4. oktobra 1940. dao Musoliniju »zeleno svetlo« za osvajanje Grčke. Odluku da napadne Grčku (prvi plan od 12. XI 1940) Hitler je doneo posle neuspeha Italije da tu zemlju okupira i činjenice da se od italijanske armije na egipatskom frontu nije moglo više ništa očekivati. Međutim, put za Grčku nije

vodio kroz italijansku uticajnu sferu, već kroz područje koje je SSSR smatrao svojom sigurnosnom zonom. Posle Molotovljeve posete Berlinu 12—13. novembra 1940. Hitleru je postalo jasno da će se SSSR odupreti njegovoj penetraciji na Balkanu i da će mu se suprotstavljati gde god budu mogli. Nastaviti rat sa V. Britanijom sa tako nepouzdatim susedom, SSSR-om, u njegovoj pozadini, nije se više moglo zamisliti, pa je definitivno odlučio da napadne SSSR i likvidira tu opasnost (plan »Barbarossa«). Zbog već planiranog rata sa SSSR-om i opasnosti od eventualne prisutnosti Britanaca u Grčkoj, Hitler je ocenio da italijanski neuspeh u Albaniji može izazvati teške posledice na Balkanu, pa je odlučio osvojiti Grčku (plan »Marita«, direktiva br. 20 od 13. XII 1940). Ovaj drugi plan za napad na Grčku bio je potpuno drugačiji od prvog prema ciljevima i karakteru. Sada Grčka više nije pripadala »Mediteranu«, koji je bio pod italijanskom uticajnom sferom, već se uključuje u »Balkan«, koji treba da bude osiguran kao baza za napad na SSSR. Odnos između ova dva plana (»Marita« i »Barbarossa«) bio je komplikovaniji nego što se mislilo: vojne operacije protiv SSSR-a nisu mogle da počnu pre nego što se završe one u Grčkoj. Hitlerove vojne pripreme i pokreti njegovih trupa za izvršenje plana »Marita« dovele su Jugoslaviju u vrlo težak položaj — odjednom se našla potpuno opkoljena snagama Osovine, a sa druge strane na nju su vršeni pritisci da priđe Trojnom paktu, čime bi se osigurale železničke veze za prebacivanje nemačkih trupa prema jugu. Ovome autor knjige posvećuje celo poglavlje (»27. mart i posle«).

Autor polemike sa opšteprihvaćenim mišljenjem (»tradicionalno gledanje«) da je plan »Marita« bio koordiniran sa planom »Barbarossa«, a da je Hitlerova odluka, kao posledica puča od 27. marta, da se napadne Jugoslavija prouzrokovala odlaganje početka napada na SSSR. Prema mišljenju autora, ovakvo gledanje treba da pretrpi izvesne promene. U zaključku, između ostalog, kaže: »Iako je tačno da su planovi »Marita« i »Barbarossa« bili koordinirani, ova koordinacija je bila vrlo nategnuta već duže vremena, još pre puča u Jugoslaviji. Kada su se Britanci iskrcali u Grčku 7. marta 1941, Hitler je odlučio da proširi svoje ciljeve za »Maritu« i da okupira celu Grčku, čime je koordinacija između planova »Marita« i »Barbarossa« dovedena do prelomne tačke, jer je dovela u pitanje blagovremeno vraćanje snaga sa grčkog vojišta, odnosno dovela u neizvesnost pravovremeni početak »Barbarosse«. Rat protiv Jugoslavije bio je manje »neočekivan« u vojničkom smislu. Iako je privukao snage sa »Barbarosse« (12 divizija u sastavu 2. Armije), ne bi se moglo reći da je on baš odložio, a još manje ozbiljno poremetio njegovo utvrđenje. U izvesnom smislu beogradski puč, moglo bi se reći, došao je u

pravo vreme sa nemačke tačke gledišta. Njegov sveukupni uticaj omogućio je da se znatno ubrzaju vojne operacije, a naročito transport trupa iz Grčke nakon završnih operacija plana »Marita« za potrebe plana »Barbarossa«, jer su sada Nemcima stajali na raspolaganju celokupni, uglavnom neoštećeni kapaciteti jugoslavenskih železnica. U svakom slučaju ne može se reći da su vojne operacije u Jugoslaviji odložile napad na SSSR za pet nedelja. Faktor koji je stvarno odredio početak napada na SSSR bio je naoružavanje nemačkih divizija francuskim naoružanjem (trebalo je popuniti oružjem oko 90 divizija, dakle 40% od angažovanih snaga za »Barbarossu«). Sve je to bilo u zakašnjenju i prouzrokovalo odlaganje početka plana »Barbarossa«.

Izdavač ukazuje na činjenicu da je autor za svoju studiju koristio brojne, do sada neobjavljene izvore i one koje do sada nisu adekvatno korišćene i interpretirane. Zato se ova knjiga smatra kao pokušaj da se dâ svežiji, drugačiji i u izvesnoj meri provokativniji prilaz proučavanju nemačke nacističke strategije u kritičnom periodu drugog svetskog rata (1940—1941).

D. B.

Stručni časopis kopnene vojske u broju 5/76, donosi ove članke:

Neka iskustva iz organizacije i izvođenja zajedničkih taktičkih vežbi

Kapetan Nikola SAVICKI: *Korišćenje kompleta opreme za pešadijsko streljiste (KOPS) za gađanje*

Potpukovnik Ibrahim ALIBEGOVIĆ: *Priprema i način dejstva divizionara VBR*

Major Nenad ZEC: *Partizanske i teritorijalne jedinice — potencijalni ciljevi NBH b/s agresora*

Potpukovnik Momir JOKSIMOVIĆ: *Problemi organizovanja obuke u savladavanju vodenih prepreka*

Major Dragan MARČETIĆ: *Neki aspekti pripreme oklopnog i mehanizovanog bataljona i osnovnih jedinica za protivdesantnu borbu*

Potpukovnik Đuro UZELAC i kate-tan I klase Petar ĐURIĆ: *O upravljanju i rukovanju vatrom PAM sa tenka i oklopnog transportera*

Potpukovnik Dobrosav ANTONIJEVIĆ: *Utica j artiljerijskog izviđanja na efikasnost artiljerijske podrške borbenih dejstava združene jedinice*
 Potpukovnik Stojan VITANOVIĆ: *Racionalno i ekonomično raspolaganje sredstvima JNA*

Kapetan Radovan GRUBAČ, dipl. inž. hemije: *Priprema tehnike mrežnog planiranja u obuci jedinica iz PNHBO*
 Major Petar FJODOROV: *Inžinjerisko uređenje vodnog odbrambenog regiona*

Pukovnik Marinko NIKODINOVIĆ: *Sistem veza jugoslovenske elektroprivrede u opštenarodnoj odbrani*

Časopis ratnog vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane u broju 5/76, donosi ove članke:

Potpukovnik Branko GULAN: *Kadrovski savet značajna institucija u RV i PVO*

Potpukovnik Radomir VASILJEVIĆ: *Priprema aviona za letenje u zimskim uslovima*

Potpukovnik Angel ONČEVSKI: *Poletanje i sletanje na uske PSS*

Stariji vodnik I klase Aleksandar RISTIĆ: *Makete sredstava raketnog sistema PVO*

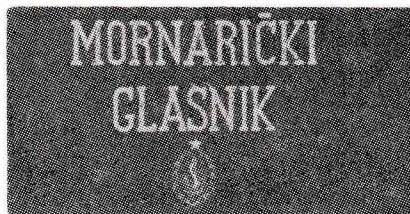
Potpukovnik Mihajlo MILOJEVIĆ: *Određivanje karakteristika i pravca izvora elektronskog zračenja*

Major Miodrag TOMIĆ: *Kontrola kvaliteta izborom uzoraka*

Kapetan Borislav MIJATOVIĆ, dipl. inž.: *Novosti u razvoju avionskih guma, točkova i kočnica*

Dr Jovan DAVIDOVIĆ: *Akutna i per-akutna hipoksija na visini*

Potpukovnik u penz. Rafael PERHAUC: *Dejstva I i II eskadrile NOVJ u borbama za Ston i Vukov klanac*

Časopis ratne mornarice u broju 5/76, donosi ove članke:

Kontraadmiral Ljubo MRAOVIĆ: *Trideset četvrta godišnjica Ratne mornarice i pomorstva SFRJ*

Kapetan bojnog broda Dobrivoje GLIGORIJEVIĆ: *Izvođenje grupnih za-*

nimanja u komandama RM i mornaričkim komandama — štabovima TO
Kapetan fregate Siniša PAJKIĆ: Unutrašnji plovni putevi, brodarstvo i brodogradnja u miru i ratu
Kapetan fregate Tone ŽABKAR: Raketonosci mornaričkog vazduhoplovstva

Tehnički potpukovnik mr Viljem JERIC, dipl. inž. MT kapetan I klase Miodrag MACUT: Savremena brodska oprema i elektronska sredstva

Kapetan fregate mr Berislav VISKOVIĆ, profesor istorije: Evakuacija srpske vojske s Albanskog primorja i prevoženje na otok Krk 1915—1916

Kapetan korvete Dragoljub LUBURIĆ: Neka iskustva iz upotrebe pomorskih diverzanata u Vijetnamu

Kapetan korvete Radoslav GLIŠIĆ: Mjesto i uloga lučke kapetanije u pripremama pomorstva za ONOR

Obezbeđenje strategijske stabilnosti. Jedno alternativno gledište — Jan M. Lodal

Da li je špijunaža neophodna za našu bezbednost — Herbert Scoville

Francusko-nemačka antanta — James O. Goldsborough

O italijanskoj krizi — Peter Nichols
Ko će posedovati okeane? — John Temple Swing

Dijalog Sever-Jug: Od konflikta do kompromisa — Jahangir Amuzegan

Odomaćivanje uvođenja globalnog upravljanja — Robert L. Paarlberg

Jamajka ili nereformisani međunarodni monetarni sistem — Tom de Vries

Komentari i konferencija

Nedavno izišle knjige o međunarodnim odnosima

Izborni materijali

FOREIGN AFFAIRS

Časopis SAD o aktuelnim temama iz međunarodnih odnosa, donosi ove članke:

a) u broju 2 za januar 1976.

Sigurnost strategijske stabilnosti u eri detanta — Paul H. Nitze

Kontrola budžeta odbrane — Barry M. Blechman i Edward R. Fried

Ubodi portugalske revolucije — Kenneth Maxwell

Ciljevi, ideologija i spoljna politika — Bayless Manning

Politika ishrane — Emma Rotschild
Program pomoći OPEC zemalja — Maurice J. Williams

Rad i multinacionalne kompanije — Robert W. Cox

Kasandra u spoljnom komesarijatu — Vojtech Mastny

b) u broju 3 za april 1976.

Pouke iz Angole — John A. Marcum
Izrael: Granice i bezbednost — puk. Merrill A. Mc Peak

Između Kaira i Damaska — Fouad Ajami

STRATEGIC REVIEW

Časopis Instituta za istraživanja SAD, u broju 2 za 1976. godinu, donosi ove članke:

Vojne snage i politički uticaj u periodu mira — Robert Ellsworth

Bezbednost Republike — Eugene V. Rostow

Hemisferska poricanja: geopolitički imperativi i sovjetska strategija — Edward B. Atkeson, SAD

Detant: Sovjetska politika i ciljevi — John Erickson

SALT na repu orla — William R. Van Cleave

Događaji u svetu i politika SAD u periodu 1970-ih i 1980-ih godina — Thomas H. Moorer i Alvin J. Cottrell
Španija: Procena slobodnog sveta — Horacio Rivero

Buduća strategija mornarice SAD — Joseph Moorer

Prisustvo SAD u Gvantahamu — Martin J. Scheina

Izrael i Fedayeen: upornost ili transformacije — Bard E. O'Neil

ORBIS

a journal of world affairs

Časopis za spoljnopolitička istraživanja SAD, u broju 4 za 1976. godinu donosi ove članke:

CENTRALNE TAČKE TERORIZMA:

Politika međunarodnog terorizma — Andrew J. Pierre

Politička žestina i »korelacija snaga« — Scott Thomson

Kontrolisanje političkog terorizma u slobodnom društvu — John B. Wolf

Pregovaranja o taocima: politička dilema — Edward F. Mickolus

Odgovor SAD na terorizam protiv Međunarodne civilne avijacije — Robert G. Bell

Prevrtiljivi parametri detanta — Alvin Z. Rubinstein

Savremena sovjetska perspektiva u revoluciji na Zapadu — Joan Barth Urban

Revidirana »atomska diplomacija« — Thomas T. Hammond

Alternative francuske spoljne politike — Alan Ned Sabrosky

Evropska unija i politika francuske levice — Sne Ellen M. Charlton

Socijalistička spoljna politika Francuske — Michael M. Harrison

Nadzor UN nad multinacionalnim korporacijama: Realistička očekivanja ili uzaludne nade — Werner J. Feld

Nezavisnost u zavisnosti regionalnih sila: Nepodesnost na Srednjem istoku pre rata i posle njega u oktobru 1973. godine — G. Steffer

Indijsko-sovjetski odnosi u 1969. god.: U sušnoj godini? — Robert C. Horn

Azijska kolektivna bezbednost: Sovjetsko gledište — Howard M. Hensel

Bangladeški udari i protuudari: Međunarodna mešanja — G. W. Chondhury

Izgon Azijaca iz Ugande — Thomas i Margaret Melady

PREGLEDI:

Bon i Vašington od 1945 — Norbert Muhlen

Korejski rat kao građanski rat — John Spanier

Svetska politika na prelazu — Harry G. Gelber

Nacionalne perspektive međunarodnih čuvara mira — David P. Forsythe

Procena fundamentalne prirode sovjetske spoljne politike — Albert L. Weeks

Military Review

Stručni časopis Kopnene vojske SAD, donosi ove članke:

a) u broju 5 za maj 1976:

Radijacija žrtava na bojnopolju — Verodostojnost! — Arnold S. Warschawsky, SAD

Tenkovi na Srednjem istoku — Jac Weller

Odras civilne odbrane na bezbednost SAD (I deo) — Edward B. Atkeson, SAD

Izjave o žitu i sovjetske oružane snage — Harriet Fast Scott

Francuska doktrina o antitenku 1940. — Robert A. Doughty

Neka razmatranja o disciplini i moralu — Philip Mason

Obeležja dvestogodišnjice:

Valentajnski dan u Kettle Creek, Georgia 1779 — Emory A. Burton, SAD

Da li rezervne komponente mogu to da učine? — Benjamin Abramowitz, SAD

Sovjetska mandžurijska kampanja u avgustu 1945 — Eugene D. Bélit, SAD

Centar za budući komandni i generalštabni koledž — James B. Channoy

c) u broju 6 za juni 1976:

Izrael menja vojne postavke — Charles Wakebridge

Američki dobrovoljci: da li će se boriti? — Charles W. Brown

Strategija SAD u Indijskom okeanu — Wesley A. Groesbeck

Sovjetsko približavanje Detantu — Peter Wiles

Kad šuma umre — William R. Brooksher i David K. Snider

Odras civilne odbrane na interese bezbednosti SAD (II deo) — Edward B. Atkeson

Obeležja dvestogodišnjice:

Osuda na propast: Prva Savezna armija — Gordon Taylor Bratz
Steubenov doprinos patriotskim uzrocima — David A. Armstrong
Koreja: Zemlja unutrašnjeg mira — Edwin F. Black
Dilema u proučavanju sovjetske taktike — George F. Steger
Nuklearna strategija Kine i reakcije SAD — William Tow

b) u broju 7 za jul 1976:

Prestanak vatre u Koreji 1953 — James H. Toner
SA, NATO i dekada ispred — Robert W. Kochenour
Naučene taktičke lekcije — John W. Burberry
Sovjetska logistička podrška zemaljskim operacijama — Graham H. Turbiville
Celokupna služba bezbednosti — Michael Chase
»Šta ste rekli, kako je vaše ime?«

Obeležja dvestogodišnjice:

Odluka u Jorktaunu: Marš do pobede — Joseph R. Goldman
Operacije u Severnoj Irskoj — Norman L. Dodd
Nafta Srednjeg istoka i ravnoteža sila — Irving Heymont
Javno mišljenje i nacionalna bezbednost — Thomas I. Dickson
Sovjetska vojna pomoć Libiji — Roger F. Pajak

SURVIVAL

Međunarodni časopis za strategijska istraživanja u Londonu, donosi ove članke:

a) u broju 2 za mart/april 1976:

Preciznost projektila i strategijska smrtnost — Thomas A. Brown
Primena međunarodnog terorizma — Andrew J. Pierre

Detant i političke promene u Evropi — Pierre Hassner
Procena potrošnje za izgradnju odbrambenog sistema SSSR — Andrew W. Marshale

DOKUMENTACIJA:

Odbrana Japana — iz govora Michita Sakata 2. 12. 75.
Sjedinjene Države i PLO — Izjava Harolda Saundersa
Strategijske snage SAD — Izveštaj Ministarstva odbrane 27. I 76.

b) u broju 3 za maj/jun 1976:

Teror na visokom nivou — Roberta Wohlstetter
Razmatranja Sovjeta o antitenkovskom naoružanju — Phillip A. Karben
Međunarodna konferencija o bezbednosti Evrope i nesvrstane zemlje — Ljubivoje Aćimović
Jugoslavija i nuklearno naoružanje — Borba
Istraživanje mira: sredstva i ciljevi — Jan Bellany
Dokumentacija sa 25. kongresa partije — Govor sekretara Brežnjeva 24. 2. 76. i Enrika Berlingera 27. 2. 76.
Kina: Slučaj protiv »kapitalista« — People's Daily
Proliferacija nuklearnog naoružanja — Izjava Henrija Kisindžera 9. 3. 75.
Okolnosti načina ratovanja — Konvencija Konferencije komiteta za naoružanje u Ženevi 21. 8. 75.

b) u broju 4 za juli/avgust 1976:

Šta se desilo sa amandmanom Mansfielda? — Phil Williams
Odbrana Kanade: Dileme antipodmorničkog načina ratovanja — R. B. Byers
Trgovački odnos u vezi sa nuklearnim naoružanjem između Brazila i Nemačke: Sa tačke gledišta Argentine — Ivan E. Qugliamelli
Italijanska situacija i NATO — Alberto Jacoviello
Sistem Varšavskog ugovora — Gen. Sergei Schemenko
Dokumentacije. SAD i Afrika — Govor Henri Kisindžera 24. 4. 76. i Intervju sa John Vorster 10. 5. 1976.

Kontrola naoružanja u jednoj izbornoj godini — Govor Freda C. Ikle 26. 4. 76.

Ugovor o eksplozijama nuklearnog oružja koje su izvršene u mirnodopske svrhe — Izjave, ugovora i sporazuma. 28. 5. 76.

d) u broju 5 za sept./okt. 1976:

Zapad i program izgradnje Sovjetske ratne mornarice 1965—1976 — Michael McGwire

Italijanski komunisti — Spoljna odbrambena politika — Giuseppe Are
Civilna odbrana: Nova debata — Arthur Broyles, Eugene Wignee i Sidney Drell

Odbrambena politika Francuske — Komentar gen. Guy Méry

Portugal i NATO — Izjava José Meireiros Ferreira, jula 76.

nato review

Časopis informativne službe NATO-pakta, donosi ove članke:

a) u broju 4 za avgust 1976. godine:

Kontrola naoružanja — Albert Willot
Vojna ravnoteža na Severu — A. L. King-Harman

Da li su male nacije napuštene? — Hiels J. Haagerup

Da li je NATO još uvek neophodan? — Joseph Godson

CCMS (Komitet NATO-a za proučavanje zahteva savremenog društva) potvrđuje dve nove studije o okolnostima — James G. Sampas

b) u broju 5 za oktobar 1976. godine:

Danska politika bezbednosti — Orla Moller, ministar odbrane Danske

Krize rukovođenja — Sir Peter Hill-Norton

Proslava 25. godišnjice škole Odbrane NATO pakta, Škola danas — Heslinga R.J.W. gen.

Pregovori o smanjenju snaga u Centralnoj Evropi — Lothar Ruehl

défense nationale

problèmes politiques économiques scientifiques militaires

Francuski časopis za političke, privredne, naučne i vojne probleme, u broju za juli 1976, donosi ove članke:

Izlaganje g. Valéry Giscard d'Estaing-a, predsednika Republike Francuske, u Institutu za visoke studije nacionalne odbrane

Kakva mornarica je potrebna i čemu ona treba da služi u vreme mira — admiral Joire-Noulens

Evropska ekonomska zajednica i zemlje u razvoju — Claude Cheysson

Kakva Velika Britanija i za kakvu Evropu — Françoise de la Serre

Kongres SAD i budžet odbrane — Marie-France Toinet

Argentina pod vojnim režimom: kraj iluzija — Alain Rouquie

Politika i diplomatija: Libanski splet — Jacques Vernant

Privredne aktuelnosti: SAD, Japan i Savezna Republika Nemačka na putu

preporoda — J.-G. Merigot

Nauka i tehnika: Kineska aktivnost u kosmosu — Pierre Herpaix

Europäische Wehrkunde

Časopis za vojna pitanja, organ udruženja za vojnu nauku SR Nemačke, donosi ove članke:

a) u broju 7 za juli 1976:

200 godina Sjedinjenih Američkih Država. Američka revolucija i njeno zaveštanje — dr Lynn L. Sims, vojni istoričar SAD

Bezbednosno-politički aspekti XXV kongresa Komunističke partije SSSR-a — dr Gerhard Baumann

Ekonomski aspekti međunarodnih pregovora o razoružanju za Saveznu Republiku Nemačku — dr Lutz Köllner, viši naučni savetnik Socijalno-naučnog instituta Bundesvera
Subverzivna borba — Harald v. Braunnmühl, major
Stav Bundesvera prema 20. julu 1944 — Wolfgang Borgmeyer, naučni savetnik
60 godina lovačke avijacije — Johannes Müller, rezervni major
Oružane snage Australije — Norman L. Dodd, pukovnik
Lik poljskog oficira — Joachim Georg Görlich, magistar
Rezervni oficiri sovjetskih oružanih snaga — Erich Ferdinand Pruck, pukovnik u penziji
Pregled aktuelnosti: Francuska: Vojni program 1977/1982 — Reorganizacija divizija — **Nuklearne oružane snage** — **Pomorske oružane snage**. Egipat: **Naoružanje**. Republika Somalija: **Oružane snage**. Republika Zair: **Oružane snage**. Avganistan: **Oružane snage**. SSSR: **Sovjetska crnomorska flota** — **Jačanje kapaciteta odbrane**. Bugarska: **Izmenjeni odnos snaga**. Jugoslavija: **Vežba civilne zaštite** — **Kupovina naoružanja u SAD**.

b) u br. 8 za avgust 1976:

Strategijska situacija u prostoru Sredozemlja i stanje jugoistočnog boka NATO — dr Lothar Ruel
Vojni i politički potezi ravnoteže na severnom boku NATO-a — Jochen Löser, general-major u penziji
Anarhija ili novi poredak? — dr Stephan Graf Vitzthum, advokat
Opšta odbrana i prostorno uređenje u SR Nemačkoj — Horst-Bodo Schuwirth, brigadni general
Novi korak ka starom cilju — Hans Hinrichs
Sila i moć imaju obaveza prema miru — Reinhard Gramm, generalni vojni dekan
Policija kroz istoriju — Manfred Michler
Britanska kraljevska kolonija Hongkong — Norman L. Dodd, pukovnik
Pregled aktuelnosti: Personalne promene u Bundesveru — **Visoka škola Bundesvera u Hamburgu** — **Atomski rat**. Francuska: **Povećani budžet za odbranu**. SSSR: **Baltička flota**. NDR: **Vojni sportski klubovi**. NR Kina: **Promene u vrhovima oružanih snaga**.

c) u br. 9 za septembar 1976:

NATO i porast nove tehnologije — Stefan T. Possony, profesor, Huverov institut, Kalifornija
Bezbednosno-politička situacija Japana — Günter Poser, kontraadmiral u penziji
Azijski mali ratovi — Maharaj K. Chopra, Nju Delhi
Napad na Entebe i pouke iz tog napada sa stanovišta Izraela — dr Heinrich Zador, Tel Aviv
Vojne koncepcije partija u SR Nemačkoj uoči saveznih izbora 1976 — Jochen Löser, general-major u penziji
Vojni izaslanici — između međunarodnog prava i obaveštajne službe — Wolf-Ruthart Born
Da li su SR Nemačkoj potrebni špijuni? — Oscar Reile
Badenski veliki vojvoda Fridrih I — dr Rolf Elble, pukovnik u penziji
Ordeni, počasne oznake i druga odlikovanja — dr Jürgen Schreiber, pukovnik
Pregled aktuelnosti: Manevar »Veliki medved« (Grosser Bär). SAD: **Stacioniranje dveju brigada u SR Nemačkoj** — **Vojna pomoć za Afriku** — **Karterov koncept bezbednosti**. Francuska: **Napadne jedinice** — **Mehanizovane brigade** — **Artiljerijska škola** — **Obaveštajna služba**. Švedska: **Jačanje odbrane zemlje**. SSSR: **Politika u Sredozemlju**. Rumunija: **Saradnja sa Jugoslavijom**.

U broju 5 za septembar/oktobar 1976. donosi ove članke:

Razgovori o smanjenju naoružanja (Mutual Balanced Force Reduction) sa stanovišta neutralnih zemalja — Wilhelm Kuntner
Analiza predloga na pregovorima o smanjenju oružanih snaga

Atlantski savez. Britanski prilog — Henry Stanhope, London

Američka spoljna i bezbednosna politika. Razvoj te politike od osnivanja države do danas — Peter Koman

Vojna odbrana Finske — Hannu Särkiö, Finska

Mala neutralna država i strategija (III). Mala neutralna država u savremenom svetu — Gerhard Heinzl

Protivavionska odbrana neutralnih država — Dieter Widhalm

Vojska i filozofija. Prilog genezi metodskih osnova dela »O ratu« generala Klauzevica — Werner Halweg, SRN

Naučni rad na vojnom sektoru. Osnove — Metode — Sistem — Friedrich Fritz

Socijalne mere za vojne obveznike koji su na odsluženju vojnog roka

Pregled aktuelnosti:

Vojni potencijali austrijskih suseda. — Naoružanje i oprema Ratnog vazduhoplovstva SAD. — Sovjetski manevri »Sever«. — Oslobođenje talaca u Entebe-u. — NDR: Ratno vazduhoplovstvo Nacionalne narodne armije. — Francuska: Doktrina odbrane i planirano naoružanje — Novi tipovi divizija — O jačanju sredozemne flote. — Grčka: Formiranje IV armijskog korpusa. — Liban: Vojna intervencija Sirije. — Švedska: Vojna obaveštajna služba. — SSSR: Ratna doktrina i organizacija KoV — Borbena spremnost oružanih snaga

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Grčki opštevojni pregled donosi ove članke:

a) u broju 5 za maj 1976:

Govor američkim radnicima — A. Solženicin

Prvi pregled zaliha drugorazrednih materijalno-tehničkih sredstava —

Centar za obuku ratnog materijala (Studijsko odeljenje)

Opšta načela za planiranje sistema — brigadni general Dimitrios Macukas

Novi metodološki pristup u proučavanju teorije rata — potpukovnik D. A. Lismanis

Hoće li Indijski okean postati zona mira? — viceadmiral H. Labrousse, Francuska

Sovjetski pogled na napadna borbena dejstva helikopterima — G. H. Turbiville, SAD

Međunarodne novosti:

Velika Britanija — Odbrambeni izdaci

Francuska — Pojava Kopnene vojske na Indijskom okeanu

Pregledi pomorskih snaga na Indijskom okeanu: Pomorske snage primorskih zemalja. Razvoj snaga velikih sila. Razvoj jedinica 7. flote SAD u Indijskom okeanu. Razvoj snaga povremenih grupa francuske mornarice u Indijskom okeanu
Francuska — Termonuklearna oružja na stratejskim podmornicama

b) u broju 6 za juni 1976:

Rat na Srednjem istoku 1973. godine — general Chaim Herzog, načelnik vojnoobaveštajne službe Izraela
Komandovanje — zakonsko regulisanje — major Teodoros Gulas
Međunarodne novosti: Sastanak predstavnika Evrope na vrhu u Rimu i tipizacija naoružanja u Atlantskom paktu. Velika Britanija: izgradnja pomorskih objekata. Dvadesetogodišnjica ujedinjenja Zapadne Evrope.

c) u broju 7 za juli 1976:

Pouke iz poslednjeg arapsko-izraelskog rata — major Peter Hein, SAD
Strategija i taktika — brigadni general C. N. Barklay, Vel. Britanija
Protivavionska odbrana u okviru bataljona — Pešadijska škola
Istraživanje beskrajnog svemira — pukovnik St. Kacijanis
Opšti napredak i razvoj ekonomike — major E. Sfakianakis
Tehnološke pripreme sovjetskih kopnenih snaga za borbu noću — kapetan Eugene D. Belit, SAD
Atletski ideal starih Grka i takmičenja u doba Homera — major Anastasios Vasis